

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

TARCHALICE

1. Nazwa

**Historyczny układ ruralistyczny wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków
archeologicznych**

2. Czas powstania

pradzije, 1213, 1312, 1818, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **WOŁOWSKI**

Gmina **WOŁÓW**

6. Współrzędne geograficzne

51°21'58"N 16°29'06"E

7. Użytkowanie obecne

rolnicze
mieszkalne

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości: 1213 r. - Tarchinsdorff; 1217 r. - Turchouici villa; 1312 r. - Tarchalstorph, Tarchaldorf ; 1314 r. - Tarchalsdorph; ok. poł. XVIII w. - Tarxdorff; 1787, do 1945 r. - Tarxdorf.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Nazwa niemiecka jest zniekształconym zapisem fonetycznym nazwy pierwotnej.

Historia wsi i dóbr: W 1312 r. Tarchalice przypadły klasztorowi w Lubiążu, który nadał im prawo niemieckie. W dokumencie datowanym na 28. 04. 1312 r. Marcin darowuje braciom klasztornym w Lubiążu swój majątek dziedziczny w Tarchaldorf wraz ze wszystkimi przynależnymi prawami i korzyściami. W 1818 r. miejscowość w okręgu Ścinawskim. W 1830 r. we wsi wymieniane są dwie szkoły: ewangelicka, w której pracował 1 nauczyciel oraz katolicka, wspólna dla Tarchalic i Orzeszkowa. W 1997 r. podczas powodzi w lipcu tego roku wieś była w znacznej mierze zalana. Woda stała przez ok. 4 tygodnie. Oprócz poszczególnych budynków zniszczona została droga o kamiennej nawierzchni, przebiegająca w pobliżu dawnego młyna i prowadząca przez most.

Wieś wielodrożna, podzielona przez wydłużony zbiornik wodny - stare koryto Odry na część południowo - wschodnią i zachodnią. Część zachodnia ma zwartą zabudowę zagrodową. W części południowo - wschodniej zabudowa jest nieregularna, raczej luźna, też zagrodowa.

Wykaz stanowisk archeologicznych:

- 1/81/74-23 osada- kultura przeworska, osada- wczesne średniowiecze.
- 7/86/74-23 osada- kultura przeworska, osada- wczesne średniowiecze.
- 8/88/74-23 osada- kultura łużycka, ślad osadnictwa- kultura przeworska.
- 25/105/74-23 osada- pradzieje.

Bibliografia:

- Richard Junke: Wohlau, Geschichte des Furstentums und des Kreises von ..., Wurzburg 1965, GŚŁ 50212 II, [RJ 1965]
- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845 [K. 1845, s.]
- Regesty Śląskie, pod redakcją Waclawa Korty, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5(1360), Wrocław 1992
- Schlesisches Giiter-Adressbuch. Verzeichnis samtllicher Rittergueter und selbstandigen Gutsbezirke, sowie der grosseren Landguter der Provinzen Nieder- und Oberschlesien Breslau 1891,1912, 1937
- Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wołów, Wrocław 2000
- Zimmermann F. A., Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.VII 1787

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie dominant, skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona terenu cmentarza (na północny-wschód od wsi).

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość